

پیش بینی رضایت زناشویی دانشجویان زن متأهل دانشگاه شهید بهشتی بر اساس مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی و هیجان‌خواهی با میانجی‌گری راهبردهای مقابله‌ای آنان

تاریخ دریافت: ۹۸/۰۷/۲۴ - تاریخ پذیرش: ۹۹/۱۰/۲۴

خلاصه

مقدمه: ازدواج نهادی الهی است. ازدواج به عنوان مهم‌ترین و عالی‌ترین رسم اجتماعی، برای دستیابی به نیازهای عاطفی و امنیتی بزرگسالان، همواره مورد تایید بوده است. هدف پژوهش حاضر، پیش‌بینی رضایت زناشویی دانشجویان زن متأهل دانشگاه شهید بهشتی تهران بر اساس مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی، هیجان‌خواهی با میانجی‌گری راهبردهای مقابله‌ای آنان است. **روش کار:** جامعه آماری پژوهش عبارت است از کلیه دانشجویان زن متأهل مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشگاه شهید بهشتی تهران که در سال تحصیلی ۹۷-۹۸ مشغول به تحصیل بودند و تعداد نمونه ۳۵۰ نفر در نظر گرفته شد. روش نمونه‌گیری غیرتصادفی در دسترس و داوطلبانه است. برای جمع‌آوری داده‌های پژوهش، از چهار پرسشنامه تحت عنوان رضایت زناشویی انریچ، پرسشنامه شخصیتی نئو، هیجان‌خواهی زاکرمن و پرسشنامه راهبردهای مقابله‌ای رضاخانی استفاده گردید. با استفاده از آمار استنباطی که شامل استفاده از روش همبستگی، تحلیل مسیر جهت ارائه الگو، استفاده از رگرسیون چندگانه جهت بررسی رابطه بین متغیرها و ابعاد مرتبط با هر متغیر، داده‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. **نتایج:** بین مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی شامل مولفه‌های روان‌رنجوری، برونگرایی، گشودگی، توافق و وظیفه‌شناسی با رضایت زناشویی زنان متأهل رابطه منفی و معنادار وجود دارد. ۲. نتایج نشان می‌دهد که رابطه بین نمره کل هیجان‌خواهی و رضایت زناشویی زنان متأهل منفی و معنادار است. نتیجه‌گیری: رابطه بین هیجان‌خواهی در مولفه‌های ماجراجویانه، تجربه‌خواهی، عدم بازداری، حساسیت به کسالت و هیجان‌خواهی با رضایت زناشویی زنان متأهل، منفی و معنادار است و هیجان‌خواهی در زمینه تجربه‌خواهی سهم بیشتری در تبیین رضایت زناشویی زنان متأهل دارد.

کلمات کلیدی: رضایت زناشویی، ویژگی‌های شخصیتی، هیجان‌خواهی، راهبردهای مقابله‌ای.

پی‌نوشت: این مطالعه فاقد تضاد منافع می‌باشد.

فائزه صدیقی^۱

فریده دوکانه ای فرد^{۲*}

سیمین دخت رضاخانی^۳

^۱ دانشجوی دوره دکتری گروه مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، ایران.

^۲ استادیار گروه مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، ایران.

^۳ استادیار گروه مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، ایران.

Email: f.dokaneifard@riau.ac.ir

مقدمه

خانواده، یک نظام اجتماعی طبیعی است که در همه‌ی مراحل تکوین آن زوجین، خرده نظام اصلی بوده و عوامل متعددی در رضایت زناشویی آن‌ها نقش دارند (لوپز و همکاران، ۲۰۱۷). رضایت زناشویی، یک جنبه‌ی بسیار مهم در رابطه زوجین است و نقش مهمی در سلامت روان‌شناختی زوجین ایفا می‌کند (نکونام و همکاران، ۲۰۱۹). رضایت زناشویی، یک تجربه‌ی شخصی در ازدواج است که تنها توسط خود فرد در پاسخ به میزان لذت رابطه‌ی زناشویی قابل ارزیابی است و عوامل بسیاری هستند که در زندگی مشترک روی رضایت زناشویی تاثیر می‌گذارند و این احساس نقش مهمی در میزان کارکردهای بهنجار خانواده ایفا می‌کند (جیانگ، وانگ، زانگ، لیو و همکاران، ۲۰۱۵). از عوامل موثر گوناگونی در رضایت زناشویی نقش دارند که می‌توان به ویژگی‌های شخصیتی، هیجان‌خواهی و راهبردهای مقابله‌ای اشاره کرد.

شخصیت فراگیرترین مفهوم روانشناختی است که تمامی کارکردهای انسان را تحت سیطره خود قرار می‌دهد. پیازه معتقد است شخصیت مجموعه‌ای از توانایی‌های سازشی انسان را شامل می‌شود (کاپلان و سادوک، ۲۰۱۲، ترجمه پورافکاری، ۱۳۹۱). برداشت‌های مختلف از شخصیت به وضوح نشان می‌دهد که با گذشت زمان معنای شخصیت از مفهوم اولیه آن که تصویری ظاهری و اجتماعی بوده بسیار گسترده‌تر شده است. در نهایت می‌توان گفت شخصیت مجموعه سازمان‌یافته و واحدی از خصوصیات نسبتاً پایدار، که بر روی هم یک فرد را از فرد دیگر متمایز می‌سازد تعریف کرد (شاملو، ۱۳۸۲). یکی دیگر از عوامل تأثیرگذار در پیش‌بینی رضایت زناشویی شناخت همسران از میزان هیجان‌خواهی یکدیگر است. هیجان‌خواهی یکی از نیازهای زیستی و اساسی در انسان است و می‌تواند در تمام مراحل زندگی انسان تأثیر گذارد و مخاطرات اجتماعی، مخاطرات بدنی، مخاطرات قانونی و مخاطرات مالی را به دنبال

داشته باشد. طبق تعریف زاگرن هیجان‌خواهی یک ویژگی شخصیتی است که گرایش به جستجوی احساس‌ها و تجربه‌های جدید، تازه، پیچیده و میل به خطرجویی بدنی و اجتماعی صرفاً به منظور تجربه را توصیف می‌کند (ریو، ۲۰۰۵، ترجمه سید محمدی، ۱۳۹۷).

هیجان‌خواهی به عنوان یک خصیصه شخصیتی درگستره هیجانی موضوعی بسیار قابل ملاحظه است که آثار مشهود و نتایج غیرقابل انکاری بر روابط بین فردی خواهد داشت. می‌تواند مسائل مربوط به روابط خانوادگی را در قالب روابط عاطفی بین دو فرد که پیمان زناشویی می‌بندند روشن کند. هیجان‌خواهی واژه‌ای معمولی است که برای گرایش افراد به جستجوی انواع گوناگون تحریکات، از لمس و نگاه کردن ساده تا خودنمایی ناشی از فعالیت‌های مختلف به کار می‌رود (کورسینی، ۲۰۰۶).

از آنجا که درجه هیجان‌خواهی در افراد بسیار متفاوت است به نظرمی‌رسد که نظام شناختی و عاطفی هر فرد قاعدتاً بر پایه این خصیصه سازماندهی می‌شود. پس در ارتباط با دیگران باید نوعی تناسب نیز ملحوظ باشد تا بتوان دو فرد را یعنی دوشخصیت را (هم افق) تصور کرد. در این صورت باید همبستگی مهمی بین میزان هیجان‌خواهی زنان و مردانی که پیمان می‌بندند، وجود داشته باشد تا بتوانند در یک گستره و مسیر حرکت کنند. می‌توان انتظار داشت هیجان‌خواهانی که در سطح شدید هیجان‌خواهی قرار دارند تمایل داشته باشند با افرادی نظیر خود ازدواج کنند و همین گرایش نیز باید در هیجان‌خواهانی که در سطح خفیف هیجان‌خواهی هستند مشاهده شود. به عبارت دقیق‌تر همسازی زن و شوهر در این رگه را باید سبب دوام زندگی زناشویی دانست و برعکس نا برابری سطح هیجان‌خواهی زن و شوهر را منبع تعارض‌هایی از قبیل تفاوت در استفاده از اوقات فراغت، هم‌نشینی با دوستان، انجام برنامه‌های سفر، در ابراز علاقه‌های فرهنگی و در نشان دادن بازخوردهایی در زمینه تربیت کودکان دانست که به نارضایت‌مندی و فروپاشی زندگی منجر می‌گردد. البته ممکن

¹ Lopez, Mitchell & Gormley

² Nekounam, Etemadi & Piranaghash Tehrani

³ Jiang

⁴ Corsini

میان استرس و سبک‌های مقابله‌ای در دانشجویان تهران دریافت که رابطه معناداری بین استرس و سبک‌های مقابله‌ای مسأله‌مدار، هیجان‌مدار و اجتنابی وجود دارد. به این ترتیب که بین میزان استرس دانشجویان و میزان استفاده از سبک‌های مقابله‌ای مختلف رابطه همبستگی معناداری برقرار است. این رابطه در مورد سبک مقابله‌ای مسأله‌مدار منفی و سبک‌های هیجان‌مدار و اجتنابی مثبت می‌باشد.

پرسش‌های پژوهش:

آیا براساس ویژگی‌های شخصیتی می‌توان رضایت زناشویی دانشجویان زن را پیش‌بینی کرد؟

آیا براساس میزان هیجان‌خواهی می‌توان رضایت زناشویی دانشجویان زن را پیش‌بینی کرد؟

آیا راهبردهای مقابله‌ای دانشجویان زن می‌تواند رابطه بین رضایت زناشویی را براساس مؤلفه ویژگی‌های شخصیتی میانجی‌گری کند؟

آیا راهبردهای مقابله‌ای دانشجویان زن می‌تواند رابطه بین رضایت زناشویی را براساس مؤلفه هیجان‌خواهی میانجی‌گری کند؟

روش پژوهش

از آنجا که نتایج پژوهش می‌تواند به بهبود شرایط موجود و انتخاب تصمیمات کاربردی کمک کند، این پژوهش از نوع تحقیقات کاربردی و به دلیل سعی در تبیین روابط موجود بین متغیرهای مورد بررسی، پژوهش همبستگی از نوع اکتشافی - متوالی و هدایت شده است. جامعه آماری پژوهش عبارت است از کلیه دانشجویان زن متأهل مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد دانشگاه شهید بهشتی تهران که در سال تحصیلی ۹۷-۹۸ مشغول به تحصیل بودند، که تعداد کل آنها ۳۵۰ نفر گزارش گردید. در این پژوهش با استفاده از شیوه نمونه‌گیری غیرتصادفی در دسترس و داوطلبانه، افراد و آزمودنی‌هایی که به راحتی در دسترس محقق بودند را شامل می‌شد.

ابزارهای پژوهش

در این پژوهش برای گردآوری داده‌ها از چهار پرسشنامه استفاده شد که عبارتند از:

الف: پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ

است رگه هیجان‌خواهی تحت تأثیر متغیرهای جنسی، سن و سطح تحصیلی قرار داشته باشد که تفاوت زن و شوهر از لحاظ این رگه با افزایش سن کاهش می‌یابد (پاک‌نیت، ۲۰۱۸).

این پژوهش در مؤلفه آخر راهبردهای مقابله‌ای است که در پیش‌بینی رضایت زناشویی با دیگر مؤلفه‌ها نقش میانجی را ایفا می‌کند. راهبردهای مقابله‌ای شامل تلاش‌های فکری، هیجانی و رفتاری فرد است که هنگام روبرو شدن با فشارهای روانی به منظور غلبه کردن، تحمل کردن و یا به حداقل رساندن عوارض استرس به کار گرفته می‌شود. لازاروس معتقد است که در هر موقعیت فشارزا، راه‌های متعددی برای مقابله با استرس وجود دارد (اتکینسون، اتکینسون و هیلگارد، ۲۰۱۲، ترجمه براهنی، بیرشک، زمانی و بیگ، ۱۳۸۰). وحدانی‌فر (۱۳۹۲) در پژوهش خود در زمینه عوامل مؤثر در رضایت‌مندی زنان شاغل از زندگی زناشویی به این نتیجه رسید که مشارکت در تصمیم‌گیری اقتصادی، همکاری در انجام وظایف خانگی، عدم دخالت دیگران در زندگی، موافقت شوهر با اشتغال زن، در رضایت‌مندی از زندگی زناشویی زنان مؤثر است. پژوهش عبدالله‌زاده (۱۳۸۲) با عنوان بررسی رابطه بین صفات شخصیتی و رضایت زناشویی نشان داد که بین ابعاد شخصیتی برون‌گرایی، دلپذیر بودن و باوجدان بودن با رضایت زناشویی رابطه مثبت معنادار وجود دارد. بین بعد روان‌رنجورخویی شخصیت و رضایت زناشویی رابطه منفی معنادار وجود دارد و بین دو متغیر انعطاف‌پذیری و رضایت زناشویی رابطه‌ای بدست نیامد. از جمله تحقیقات انجام شده در زمینه هیجان‌خواهی راه‌دانه (۱۳۹۱) در مطالعه خود با عنوان سطح هیجان زوجین بر میزان رضایت زندگی زناشویی و رابطه آن با نظام ارزشی همسران نشان داد که رضایت زناشویی در همسران گروه عادی به طور معنی‌داری از رضایت زناشویی همسران با هیجان بالا بیشتر است و همسران دارای نظام ارزشی یکسان دارای رضایت زناشویی بالاتری نسبت به افراد دارای نظام‌های ارزشی متفاوت هستند و این پژوهش نشان داد که می‌توان رضایت زناشویی را از روی هیجان‌خواهی پیش‌بینی کرد. حکمت (۱۳۸۹) با بررسی رابطه

¹ Pakniyat, Roshan Chesli

"ب" را که بیشتر با ویژگی‌های او همخوان است را انتخاب نماید. این پرسشنامه چهار مقیاس فرعی دارد که هر یک ۱۰ سؤال دارد که شامل، هیجان‌خواهی شدید و ماجراجویانه، تجربه‌خواهی، عدم بازداری و حساسیت به کسالت می‌شود. هنجاریابی این پرسشنامه توسط محوی شیرازی (۱۳۸۷) انجام شده است که در پژوهش خود به هنجاریابی پرسشنامه با نمونه آماری ۶۶۸ نفر پرداخته که ضریب اعتبار پرسشنامه را با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۷۸ گزارش کرده است که بدین ترتیب نتیجه گرفت که آزمون از اعتبار خوبی برخوردار است.

ه: پرسشنامه راهبردهای مقابله‌ای

این پرسشنامه دارای ۴۹ گویه چهارگزینه‌ای است که در سال ۱۳۸۸ توسط رضاخانی در مورد دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی رودهن تدوین و هنجاریابی شد. راهبردهای کنار آمدن دارای سه خرده مقیاس مساله‌مدار، هیجان‌مدار و اجتناب‌مدار است و روش نمره‌گذاری پرسشنامه به صورت گزینه‌های تقریباً هیچ وقت، گاهی اوقات، بیشتر اوقات و تقریباً همیشه با نمره‌های ۱ تا ۴ است. ضریب آلفای کرونباخ در مورد راهبرد مساله‌مدار ۰/۶۷، هیجان‌مدار ۰/۷۹ و اجتناب‌مدار ۰/۵۹ و آلفای کرونباخ کل (۴۹ سوال) ۰/۸۰ گزارش شده است.

یافته‌های پژوهش

سوال اول: آیا براساس ویژگی‌های شخصیتی می‌توان

رضایت زناشویی دانشجویان زن را پیش‌بینی کرد؟

نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد که رابطه بین مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی شامل مؤلفه‌های روان‌رنجوری، برون‌گرایی، گشودگی، توافق و وظیفه‌شناسی با رضایت زناشویی زنان متاهل، منفی و معنادار است.

ویژگی‌های شخصیتی روی هم ۵۶/۴ درصد واریانس رضایت زناشویی زنان متاهل را تبیین می‌کند.

نسخه اصلی آزمون ۱۱۵ سؤال دارد که با توجه به طولانی بودن آن فرم‌های متعددی از آن ساخته شده است. اولین بار اولسون فرم ۱۱۵ سؤالی آن را معرفی نمود و سپس فرم ۴۷ سؤالی آن ساخته شد. موضوعات شخصیتی، ارتباط زناشویی، حل تعارض، مدیریت مالی، فعالیت اوقات فراغت، روابط جنسی، ازدواج و فرزندان، اقوام و دوستان و جهت‌گیری مذهبی از دامنه‌های این مقیاس می‌باشد. اولسون (۱۹۸۶) و فوورس (۱۹۹۶) اعتبار فرم اخیر را با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲ گزارش کردند (دانش و حیدریان، ۱۳۸۵). در ایران اولین بار سلیمانان و نوابی‌نژاد همبستگی درونی آزمون را برای فرم بلند ۰/۹۳ و برای فرم کوتاه ۰/۹۵ محاسبه کردند.

ب: پرسشنامه شخصیتی نئو

این پرسشنامه توسط مک کری و کاستا ارائه شد. این آزمون یک آزمون ۲۴۰ سؤالی است که پنج عامل اصلی شخصیت را که شامل نوروزگرایی، برون‌گرایی، تجربه‌پذیری، همسازی و وظیفه‌شناسی است را می‌سنجد و ۳ سؤال پایانی اعتبار اجرایی آزمون را تعیین می‌کند (کاستا و مک کری، ۱۹۹۲). این پرسشنامه فرم کوتاهی نیز دارد که یک پرسشنامه ۶۰ سؤالی است و برای ارزیابی ۵ عامل اصلی شخصیت به کار می‌رود. نمره‌گذاری این پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرتی (کاملاً مخالفم، مخالفم، بی‌تفاوت، موافقم و کاملاً موافقم) تنظیم شده است (گروسی فرشی، ۱۳۸۰). حق‌شناس (۱۳۸۷) نشان داده است که مقیاس‌های تست نئو از دارای پایایی درونی قابل قبولی در ایران برخوردار است. میرتقی گروسی (۱۳۷۷) به بررسی هنجاریابی تست نئو در ایران پرداخته و این تست را برای اولین بار در ایران هنجار کرده است.

ج: پرسشنامه هیجان‌خواهی زا کرمن

این پرسشنامه شامل ۴۰ ماده دو گزینه‌ای است که هر آزمودنی می‌بایست در پاسخ به هر عبارت یکی از دو گزینه "الف" یا

جدول ۱: ماتریس همبستگی ویژگی‌های شخصیتی و رضایت زناشویی زنان متاهل

	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
روان‌رنجوری		۱					
برون‌گرایی			۱				
گشودگی				۱			
					۱		
						۱	
							۱

۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
		۱	**۶۹۸.	**۸۰۰.	**۷۱۱.	توافق
	۱	**۷۴۷.	**۷۵۸.	**۸۳۷.	**۶۶۵.	وظیفه شناسی
۱	**۴۴۹-	**۵۹۶-	**۶۱۷-	**۵۶۱-	**۶۸۴-	رضایت زناشویی

*P<۰/۰۵ **P<۰/۰۱

جدول ۲- ضرایب رگرسیون متغیرهای وارد شده در پیش بینی رضایت زناشویی زنان متاهل

مدل	متغیر	ضرایب استاندارد نشده		ارزش t	سطح معنی داری
		B	انحراف استاندارد		
۴	ثابت	۵۸۰/۲۳۵	۰۶۳/۵	۵۳۴/۴۶	۰/۰۰۰
	روان رنجوری	-۷۶۱/۱	۰/۱۸۴	-۹/۵۵۱	۰/۰۰۰
	برون گرایی	-۰/۵۶۰	۰/۲۵۴	-۲/۲۰۰	۰/۰۰۰
	گشودگی	-۱/۳۶۵	۰/۲۲۲	-۶/۱۵۶	۰/۰۰۰
	توافق	-۰/۶۳۵	۰/۲۱۱	-۳/۰۱۴	۰/۰۰۳
	وظیفه شناسی	۱/۴۹۳	۰/۲۳۷	۶/۳۰۰	۰/۰۰۰

متغیر وابسته: رضایت زناشویی زنان متاهل

سوال دوم: آیا براساس هیجان خواهی می توان رضایت زناشویی زنان متاهل را پیش بینی کرد؟
 نتایج جدول ۳ نشان می دهد رابطه بین نمره کل هیجان خواهی و رضایت زناشویی زنان متاهل منفی و معنادار است. نتایج نشان می دهد که بین هیجان خواهی در مولفه های ماجراجویانه، تجربه خواهی، عدم بازداری، حساسیت به کسالت و هیجان خواهی با رضایت زناشویی زنان متاهل رابطه منفی و معنادار وجود دارد.

در جدول ۲ مقادیر t و سطح معناداری متغیرها که همگی کمتر از ۰/۵ هستند، نشان می دهند که همه ضرایب از لحاظ آماری معنادار هستند. بر اساس نتایج ضرایب بتا، بزرگترین ضریب برابر با $\beta = -۰/۴۸۵$ است که مربوط به روان رنجوری می باشد. این نتیجه نشان می دهد که روان رنجوری سهم بیشتری در تبیین رضایت زناشویی زنان متاهل دارد. به عبارتی دیگر بعد روان رنجوری پیش بینی کننده قوی تری در پیش بینی رضایت زناشویی زنان متاهل افراد نمونه می باشد.

جدول ۷- ماتریس همبستگی هیجان خواهی و رضایت زناشویی زنان متاهل

	۶	۵	۴	۳	۲	۱
ماجرای جویانه						۱
تجربه خواهی				۱	.۴۲۹**	
عدم بازداری			۱	.۴۹۹**	.۴۴۶**	
حساسیت به کسالت		۱	.۵۲۹**	.۴۶۸**	.۲۵۹**	
هیجان خواهی	۱	.۷۱۶**	.۸۲۴**	.۷۹۶**	.۷۰۳**	
رضایت زناشویی	۱	-.۵۱۳**	-.۳۰۷**	-.۳۳۶**	-.۴۹۵**	-.۴۱۹**

*P<۰/۰۵ **P<۰/۰۱

جدول ۴- ضرایب رگرسیون متغیرهای وارد شده در پیش‌بینی رضایت زناشویی زنان متاهل

مدل	متغیر	ضرایب استاندارد نشده		ضرایب استاندارد شده		ارزش t	سطح معنی‌داری
		B	انحراف استاندارد	Beta			
۴	ثابت	192.239	4.611			41.692	.000
	ماجر اجویانه	-3.924	.783	-.245		-5.014	.000
	تجربه‌خواهی	-5.172	.777	-.349		-6.661	.000
	عدم بازداری	-.202	.790	-.014		-.256	.798
	حساسیت به کسالت	-1.336	.951	-.073		-1.405	.161

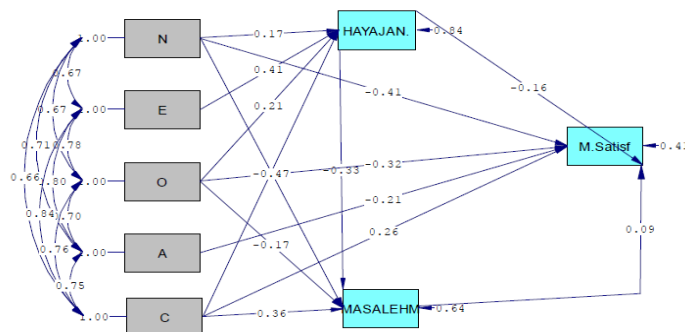
متغیر وابسته: رضایت زناشویی زنان متاهل

زمینه تجربه‌خواهی سهم بیشتری در تبیین رضایت زناشویی زنان متاهل دارد. به عبارتی دیگر بعد هیجان‌خواهی در زمینه تجربه‌خواهی پیش‌بینی‌کننده قوی‌تری در پیش‌بینی رضایت زناشویی زنان متاهل افراد نمونه می‌باشد.

سوال سوم: آیا شناخت راهبردهای مقابله‌ای زنان متاهل می‌تواند رابطه بین رضایت زناشویی را براساس مولفه ویژگی‌های شخصیتی میانجی‌گری کند؟

به عبارت دیگر، هیجان‌خواهی روی هم ۳۰/۲ درصد واریانس رضایت زناشویی زنان متاهل را تبیین می‌کند.

در جدول ۴ مقادیر t و سطح معناداری متغیرها که همگی کمتر از ۰/۵ هستند، نشان می‌دهند که همه ضرایب از لحاظ آماری معنادار هستند. براساس نتایج ضرایب بتا، بزرگترین ضریب برابر با $\beta = -0.349$ است که مربوط به هیجان‌خواهی در زمینه تجربه‌خواهی می‌باشد. نتیجه نشان می‌دهد که هیجان‌خواهی در

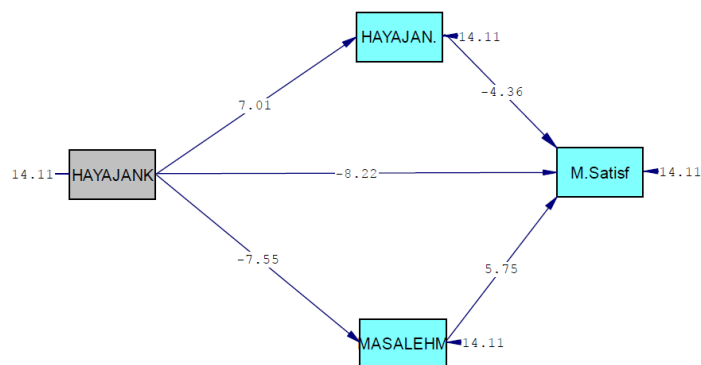
Chi-Square=1.98, df=4, P-value=0.74028, RMSEA=0.000

شکل ۱. مدل معادله ساختاری اثر ویژگی‌های شخصیتی بر رضایت زناشویی

مطلوب گزارش شده‌اند و مدل با داده‌ها برازش خوبی دارد و بیانگر این است که رابطه خطی بین متغیرها وجود دارد. متغیر-های پیش‌بین ۳۵ درصد واریانس متغیرهای وابسته را تبیین نموده‌اند.

سوال چهارم: آیا شناخت راهبردهای مقابله‌ای زنان متاهل می‌تواند رابطه بین رضایت زناشویی را براساس مولفه هیجان‌خواهی میانجی‌گری کند؟

با توجه به نتایج شکل یک، علاوه بر بررسی و ارایه اثرات مستقیم متغیرهای برون‌زا (ویژگی‌های شخصیتی) متغیرهای راهبردهای مقابله‌ای هیجان‌مدار و مساله‌مدار نیز در ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی (روان‌رنجوری، برون‌گرایی، گشودگی و وظیفه‌شناسی) با رضایت زناشویی نقش میانجی معناداری دارد. نتایج حاکی از آن است که تمامی شاخص‌ها در حد بسیار

Chi-Square=57.66, df=21, P-value=0.08020, RMSEA=0.077

شکل ۳. مدل معادله ساختاری اثر هیجان خواهی بر رضایت زناشویی

واریانس رضایت زناشویی زنان متأهل دارند. نتایج حاصل از یافته‌های مربوط به سوال یک با نتایج پژوهش رضویه، معین و بهلولی اصل (۱۳۸۹)، عبدالله‌زاده (۱۳۸۲)، شیروانی (۱۳۸۶)، چارانیا (۲۰۰۷) و جنوس و استفان (۱۹۹۹) همخوانی دارد. نتایج پژوهشها نشان داد که بین عامل شخصیتی روان‌آزرده‌خویی و رضایتمندی زناشویی رابطه منفی وجود دارد ولی عوامل شخصیتی برون‌گرایی، وظیفه‌شناسی، مقبولیت و گشودگی با رضایتمندی زناشویی رابطه مثبت دارد. خصوصیات شخصیتی زوجین پیش‌بینی‌کننده‌های معنی‌داری از رضایت زناشویی است. دومین یافته‌های پژوهش نشان داد که بین نمره کل هیجان‌خواهی و رضایت زناشویی زنان متأهل رابطه منفی و معنادار وجود دارد و نتایج نشان می‌دهد که بین هیجان‌خواهی در مولفه‌های ماجراجویانه، تجربه‌خواهی، عدم بازداری، حساسیت به کسالت و هیجان‌خواهی با رضایت زناشویی زنان متأهل رابطه منفی و معنادار وجود دارد. مولفه تجربه‌خواهی پیش‌بینی‌کننده قوی‌تری در پیش‌بینی رضایت زناشویی زنان متأهل نمونه است. براساس نتایج ضرایب بتا، بزرگترین ضریب برابر با $\beta = -0/349$ است که مربوط به هیجان‌خواهی در زمینه تجربه‌خواهی می‌باشد. این نتیجه نشان می‌دهد که هیجان‌خواهی در زمینه تجربه‌خواهی سهم بیشتری در تبیین رضایت زناشویی زنان متأهل دارد. همچنین بر اساس نتایج رگرسیون زیر مولفه ماجراجویانه نیز به میزان $-0/245$ در تبیین واریانس رضایت زناشویی زنان متأهل دارد. نتیجه حاصل از یافته‌های مربوط به

با توجه به نتایج شکل ۳، علاوه بر بررسی و آرایه اثرات مستقیم متغیرهای برون‌زا (هیجان‌خواهی) متغیرهای راهبردهای مقابله‌ای هیجان‌مدار و مساله‌مدار نیز در ارتباط بین هیجان‌خواهی با رضایت زناشویی نقش میانجی معناداری دارد. نتایج حاکی از آن است که تمامی شاخص‌ها در حد بسیار مطلوب گزارش شده‌اند و مدل با داده‌ها برازش خوبی دارد و بیانگر این است که رابطه خطی بین متغیرها وجود دارد. همچنین متغیرهای پیش‌بین ۴۲ درصد واریانس متغیرهای وابسته را تبیین نموده‌اند.

بحث و نتیجه‌گیری

اولین یافته‌های پژوهش نشان داد که بین مولفه‌های ویژگی‌های شخصیتی شامل مولفه‌های روان‌رنجوری، برون‌گرایی، گشودگی، توافق و وظیفه‌شناسی با رضایت زناشویی زنان متأهل رابطه منفی و معنادار وجود دارد و نتایج نشان می‌دهد که روان‌رنجوری سهم بیشتری در تبیین رضایت زناشویی زنان متأهل دارد و وظیفه‌شناسی، گشودگی، توافق و برون‌گرایی نیز به ترتیب نقش معناداری در تبیین واریانس رضایت زناشویی زنان متأهل دارد. بر اساس نتایج ضرایب بتا، بزرگترین ضریب برابر با $-0/485$ است که مربوط به روان‌رنجوری می‌باشد. این نتیجه نشان می‌دهد که روان‌رنجوری پیش‌بینی‌کننده قوی‌تری در پیش‌بینی رضایت زناشویی زنان متأهل افراد نمونه می‌باشد. همچنین بر اساس نتایج تحلیل رگرسیون مولفه‌های وظیفه‌شناسی، گشودگی، توافق و برون‌گرایی نیز نقش معناداری به ترتیب به میزان $0/413$ ، $-0/354$ ، $-0/184$ و $-0/160$ در تبیین

رضایت زناشویی با زیرمولفه ماجراجویانه رابطه ضعیف و مثبت وجود دارد در حالی که بین دیگر مولفه‌های هیجان‌خواهی با رضایت زناشویی رابطه ضعیف و منفی وجود دارد.

نتایج در جدول ۵ نشان می‌دهد که، شاخص ریشه خطای میانگین مجذورات تقریبی (RMSEA)، شاخص نرم شده برازش (NFI)، شاخص برازش تطبیقی (CFI) و شاخص نیکویی برازش (GFI) و سطح معنی‌داری برآوردها، بیانگر آن است که مدل با داده‌ها برازش قابل قبول و مطلوبی دارد.

سوال دوم با نتایج پژوهش محوی‌شیرازی (۱۳۸۷)، کجباف (۱۳۸۴)، راهدانه (۱۳۹۱)، گریف و برونی (۲۰۰۶)، و آندرهیل (۲۰۰۸) همخوانی دارد. همچنین در پژوهش‌های دیگر، تفاوت میانگین نمرات هیجان‌خواهی مردان و زنان و نیز زوج‌های رضامند و ناراضامند معنادار است. بر این اساس هر اندازه میزان نمرات هیجان‌خواهی بالا باشد، میزان رضایت زناشویی کاهش می‌یابد. بنابراین، اگر یکی از زوجین نمره بالایی در مقیاس هیجان‌خواهی و همسر وی نمره بسیار پایین داشته باشد، احتمال عدم توافق در زندگی زناشویی افزایش می‌یابد. همچنین بین

جدول ۵- شاخص‌های برازش مدل معادلات ساختاری پژوهش

نام شاخص	معیار	میزان کفایت برازش
آماره خی دو (χ^2) و معناداری آن	مقادیر غیر معنادار χ^2	۶/۶۸ (p=۰/۱۵۴)
خی دو به درجه آزادی (χ^2/df) (df=۴)	نسبت بین ۳ و ۲ و کمتر	۲/۲۲۶
ریشه خطای میانگین مجذورات تقریبی (RMSEA)	$0.08 \leq RMSEA$	۰/۰۳۷
شاخص نرم شده برازش (NFI)	$0.90 \leq NFI$	۰/۹۶
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	$0.90 \leq CFI$	۰/۹۶
شاخص نیکویی برازش (GFI)	$0.90 \leq GFI$	۰/۹۵

انطباق مطلوبی بین مدل به تصویر درآمده و یا مدل ساختاری شده با داده‌های تجربی فراهم گردیده و برازش مطلوب معرف الگویی معادلات ساختاری با تاکید بر ویژگی‌های شخصیتی، سبک‌های دلبستگی با میانجی‌گری راهبردهای مقابله‌ای بر رضایت زناشویی است. در جمع‌بندی نهایی این پژوهش مطرح می‌شود که مدل پیشنهادی پژوهشگر، از برازش کاملی برخوردار بوده است.

از آنجا که مقدار شاخص نیکویی برازش این مدل برابر ۰/۹۵ می‌باشد می‌توان بیان کرد که این مدل، برازش مطلوب و قابل قبول با واقعیت دارد. میزان ضریب بدست آمده بیانگر اثر مستقیم ویژگی‌های شخصیتی، سبک‌های دلبستگی با میانجی‌گری راهبردهای مقابله‌ای بر رضایت زناشویی است. با تاکید بر شاخص نیکویی برازش می‌توان به برازش مدل تدوین شده از یک سو و داده‌های تجربی از سوی دیگر، تاکید داشت. بنابراین

منابع

- اتکینسون، ریتا. اتکینسون، ریچارد و هیلگارد. (۲۰۱۲). **زمینه روانشناسی هیلگارد**. ترجمه محمد نقی براهنی، بهروز بیرشک، رضا زمانی و مهرداد بیک. تهران: انتشارات رشد.
- ایلخانی، سیما. (۱۳۹۳). **رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی با سبک‌های تفکر و هیجان‌خواهی**. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره. دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن.
- حق‌شناس، حسن. (۱۳۸۸). **هنجارهایی آزمون شخصیت نو فرم تجدیدنظر شده**. فصلنامه اندیشه و رفتار. سال چهارم. شماره ۴. ص ۳۸-۴۷.
- حکمت، مریم. (۱۳۸۹). **بررسی رابطه بین استرس و سبک‌های مقابله‌ای در**
- دانشجویان دانشگاه تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.
- دانش، عصمت و حیدریان، مریم. (۱۳۸۵). **رابطه علاقه و احترام متقابل با رضایت زناشویی همسران در شهرستان قم**. فصلنامه انجمن علمی پژوهشی انجمن مشاوره ایران. جلد ۵. شماره تابستان ۱۳۸۵.
- دلاور، علی. (۱۳۹۶). **روش تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی**. تهران: انتشارات ویرایش.
- راهدانه، وحید. (۱۳۹۱). **بررسی سطح هیجان زوجین بر میزان رضایت زندگی زناشویی و رابطه آن با نظام ارزشی همسران**. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد اصفهان.

محو شیرازی، مجید. (۱۳۸۷). *بررسی اعتبار، پایایی و هنجاریایی مقیاس هیجان‌خواهی زاگرمین با تغییرات بسته به فرهنگ*. ماهنامه علمی - پژوهشی دانشگاه شاهد.

وحدانی‌فر، رضا. (۱۳۹۲). *عوامل مؤثر در رضایتمندی زنان شاغل از زندگی زناشویی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار.

Anderhil, R. & Dunn, K. (2008). *Teaching Secondary Student through their individual learning styles*. Practical approaches for grades 7-12. Boston: Allyn and Bacon. P: 35.

Charania, M. R. (2007). *Personality influence on marital satisfaction: An examination of actor, partner interaction effects*. University of Teaxas of artington. 14(2), pp.187-208.

Collins, N. L., Read, S. J. (2001). *Adult attachment, working models and relationship quality in dating couples*. Journal of personality and social psychology, 58 (4), pg. 644-663.

Corsini, J. (2006). *The dictionary of psychology*. Philadelphia: Taylor Francis.

Costa, P.t & Macrae, R. (1992). *The longitudinal course of marital quality stability*. Are view of theory, methods and research? Psychological bulletin 118, 5-38.

Genevece, B., & Stephan, S. (1999). *Personality and marital adjustment: Utility of the five factors model of personality*. Journal of marriage and the family, 61(3), 651-680.

Greeff, A. & Bruyne, T. (2006). *Conflict management styles and marital satisfaction*. Journal of sex and marital therapy, 26, 321-334. P: 30

Hazen, C., & Shaver, P. R. (1987). *Romantic love conceptualized as an attachment process*. Journal of personality and social psychology, 52, 511-524.

Jiang, H., Wang, L., Zhang, Q., Liu, D.X., Ding, J., Lei, Z., Lu, Q., & Pan, F. (2015). *Family functioning, marital satisfaction and social support in hemodialysis patients and their spouses*. Stress Health, 31(2), 166-74

Lopez FG, Mitchell P, Gormley B. (2017). *Adult attachment orientations and college student distress: Test of a mediational model*. J Couns Psychol 2002; 49(4): 460-7

Nekounam A, Etemadi S, Piranaghasteh Tehrani S. (2019). *Check the relation sexual satisfaction with marital stress, marital satisfaction and psychological symptoms of coronary artery bypass graft heart patients*. Shenakht Journal of Psychology and Psychiatry. 2019; 6 (2) :16-26

Pakniyat M, Roshan Chesli R. (2018). *Predict marital satisfaction based on sensation seeking, intimacy, sexual function, personality characteristics in nurses*. CPAP. 2018; 16 (1) :159-178

رضاخانی، سیمین دخت. (۱۳۸۸). *ساخت و هنجاریایی پرسشنامه سنجش فشارهای روانی و مقیاس‌های نحوه کنار آمدن با آنها در موقعیت‌های مختلف برای دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن*. پایان‌نامه دکتری مشاوره دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران.

رضویه، اصغر. معین، لادن و بهلولی اصل، فاطمه. (۱۳۸۹). *نقش ویژگی‌های شخصیتی و رضایت زناشویی بر رضایت شغلی کارکنان متأهل بنیاد شهید امور ایثارگران شهر شیراز*. فصلنامه علمی، پژوهشی زن و جامعه. سال اول. شماره ۴.

ریو، جان مارشال. (۲۰۰۵). *انگیزش و هیجان*. ترجمه یحیی سیدمحمدی. (۱۳۹۷). تهران: انتشارات ویرایش.

سلیمانیان، علی اکبر. (۱۳۷۳). *بررسی تفکرات منطقی و غیرمنطقی بر اساس رویکرد شناختی بر رضایت زناشویی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روانشناسی مشاوره. دانشگاه تربیت معلم تهران.

شاملو، سعید. (۱۳۸۲). *نظریه دلبستگی*. ترجمه کتابیون خوشایبی. (۱۳۹۳). تهران: انتشارات دانژه.

شولتز، دوان و شولتز، سیدنی. (۲۰۱۳). *نظریه‌های شخصیت*. ترجمه سید محمدی، یحیی. (۱۳۹۳). تهران: نشر ویرایش.

شیروانی، محمد. (۱۳۸۶). *رابطه بین ویژگی‌های شخصیت و سبک‌های تفکر با رضایت زناشویی در دبیران آموزش متوسطه شهر کرمان*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد روانشناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارسنجان.

عباسی، روح‌الله و رسول‌زاده طباطبایی، کاظم. (۱۳۸۸). *رضایت زناشویی و تفاوت‌های شخصیتی*. مجله علوم رفتاری ۲۴۲-۲۳۷: ۳.

عباسی، روح‌الله. (۱۳۸۹). *پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس ویژگی‌های شخصیت*. مجله علوم رفتاری ۱۷۵-۱۷۱: ۴.

عبدالله‌زاده، حسن. (۱۳۸۲). *بررسی رابطه بین صفات شخصیتی رضایت زناشویی در زوج‌های شهر دامغان*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تبریز.

کاپلان و سادوک. (۲۰۰۳). *خلاصه روانپزشکی*. ترجمه پورافکاری، نصرت‌الله. (۱۳۷۵). تهران: انتشارات شهرآب.

کجباف، محمدباقر. (۱۳۸۴). *بررسی رابطه بین هیجان‌خواهی و میزان رضایت زناشویی*. ماهنامه علمی پژوهشی دانشگاه شاهد. شماره ۱۰. ۲۳-۳۶، ص ۱۸.

گروسی فرشی، میرتی. (۱۳۸۵). *هنجاریایی آزمون جدید شخصیتی نو و بررسی تحلیل ویژگی‌ها و ساختار عاملی آن در بین دانشجویان دانشگاه‌های ایران*. پایان‌نامه دکتری روانشناسی عمومی. دانشگاه تربیت مدرس.

Original Article

Predicting the Marital Satisfaction of Married Female Students of Shahid Beheshti University Based on the Components of Personality Traits and Emotion-Mediated Mediation of Their Coping Strategies

Received: 12/10/2019 - Accepted: 14/01/2020

Faeze Sedighi¹
Farideh Dokanehei Fard²
Simin Dokht Rezakhani³

1 PhD student in counseling group. Islamic Azad University, Roodehen Branch. Iran
2 Assistant Professor, Counseling Group. Islamic Azad University, Roodehen Branch.
3 Assistant Professor of Counseling. Islamic Azad University, Roodehen Branch. Iran.

Email: f.dokaneifard@riau.ac.ir

Abstract

Introduction: Marriage is a divine institution. Marriage, as the most important and supreme social tradition, has always been approved to meet the emotional and security needs of adults. (Abbasi and Rasoulzadeh, 2009). The aim of this study was to predict the marital satisfaction of married female students of Shahid Beheshti University of Tehran based on the components of personality traits, excitement mediated by their coping strategies.

Methods: The statistical population of the study is all married female undergraduate and graduate students of Shahid Beheshti University of Tehran who were studying in the academic year of 1997-98 and the sample number was 350. Non-random sampling method is available and voluntary. To collect research data, four questionnaires were used: Enrich Marital Satisfaction, Neo Personality Questionnaire, Zuckerman Excitement Questionnaire and Rezakhani Coping Strategies Questionnaire. Data were analyzed using inferential statistics including correlation method, path analysis to provide a model, and multiple regression to examine the relationship between variables and the dimensions associated with each variable.

Results: There is a significant negative relationship between the components of personality traits including neuroticism, extraversion, openness, agreement and conscientiousness with the marital satisfaction of married women. χ^2 . The results show that the relationship between the total score of excitement and marital satisfaction of married women is negative and significant.

Conclusion: The relationship between excitement in the components of adventure, empiricism, lack of restraint, sensitivity to boredom and excitement with marital satisfaction of married women is negative and significant and emotionism in the field of empiricism has a greater role in explaining marital satisfaction of married women.

Key words: Marital satisfaction, Personality traits, Attachment Styles, Coping strategies

Acknowledgement: There is no conflict of interest.